

до свободата на мнение, развитието бе противоположно. Човек може да се запита дали е основателно да се сравнява развитието на литературата на тези две страни през споменатия период и редно ли е съпоставително да се анализират текстове от двете литератури.

Когато изследвах многостранния и противоречив процес на рецепция на произведението на Димитър Димов „Тютюн“ (изданията от 1951 и 1953 година) за определен период от време, забелязах все пак някои черти, които ми напомняха „литературните войни“, които се развиха във Финландия.

Обширният роман на Димов описва критичните събития през Втората световна война, които довеждат до присъединяването на бившия съюзник на фашистка Германия към социалистическия лагер.

Произведението описва най-вече българските търговци на тютюн, които бързо забогатяват, сътрудничейки с германците, но и бързо изчезват от „историческата сцена“. На описанието на младата индустриална капиталистическа класа се набляга особено в първото издание на романа. Той съдържа както обширни епически платна, така и внимателно се вглежда във вътрешния свят на личността, изграждайки образите на т. нар. *положителни и отрицателни* герои и в същото време бягайки от едностранчивостта и клишетата в описанието им. Така романът става продукт на два противоположни вида естетически подход. Отчасти той е представител на традицията на модерния европейски роман. Към тази традиция се числят особено написаните от Димов преди войната романи. От друга страна „Тютюн“ е опит на писателя да се приспособи към догматическата естетика на сталинисткото време. Противоречиво и многозначно, произведението предизвиква яростни идейни и естетически битки на полето на литературността, чиито същина, характер и основа стана възможно да се изследват чак след падането на социализма. Това, че се създава полемика около произведението, зависи естествено и от други фактори, освен от противоречивата същност и описанието на труднодостъпния исторически период. Димов, предвидливо съзнавайки бъдещите трудности, е изпратил книгата си на генералния секретар на партията за прочитане. Писателят получава от него едно късо, но одобрително писмо. Ако авторът на романа беше представил полученото писмо, това щеше естествено да потуши поне най-критичните оценки за книгата. Все пак Димов не го прави и творбата му е остро критикувана на събранията на Съюза на писателите. По-късно се появява